Ч. 155 (14.052). Львів, пятниця 14. червня 1935. Opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504·060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Морські переговори.

ТОКІО, 13. 6. ПАТ. „Нічі-Нічі" пише, що згода Японії, щоби признати Німеччині 25 відс. позему британської фльоти, ніяк не свідчить про тиху згоду Японії взяти участь у морській конференції разом з Німеччиною або іншими державами, що не є сигтарями льондонського і вашингтонського договору.

ЛЬОНДОН, 13. 6. ПАТ. Радник американської амбасади в Льондоні відвідав нині британське м-ство закорд. справ і у відповіді на повідомлення британського уряду про німецькі морські пропозиції, заявив, що уряд Зл. Держав оформулує своє становище у справі зброєнь на морі згідно зі зобовязаннями вашингтонського договору. Беручи за підставу постанови тих договорів уряд Зл. Держав не зголошує жадних застережень щодо пропозицій німецького уряду.

Американська відповідь, хоч у засаді одобрює німецькі пропозиції, повна дуже великої резерви, що вказує на обережність през. Рузвельта, який не хоче встрявати в европейські справи.

ВАШИНГТОН, 13. 6. ПАТ. Державний підсекретар Філіпс заявив між ін. на тему англійсько-німецьких розмов осьсцо: „Уряд Зл. Держав у своїй відповіді В. Британії зазначив, що має надію, що вислід тих розмов узгіднить погляди головних европейських морських великодержав на справу відношення між їх фльотами та що причиниться до загального порозуміння головних морських потуг щодо нового обмеження і редукції морських зброєнь.

ЛЬОНДОН, 13. 6. ПАТ. Завтра сподіваються приїзду амбасадора фон Рібентропа. У звязку з тим відновлять англійсько-німецькі розмови. Як довідується агенція Райтера, минтижня перед виїздом німецької делегації з Льондону дійшли до порозуміння на тій підставі, що жадана німцями пропозиція 35 відс. британських морських сил буде торкатись кожної категорії кораблів. Це відношення між британською і німецькою фльотою буде незмінне себто збільшення морських сил якоїсь іншої поза В. Британією не дасть Німеччині права збільшувати свої морські сили. Вел. Британія мала на ті умовини погодитися, коли ніхто з сигнатарів версайського договору не матиме застережень.

Чого хоче Італія від Абисинії.

ЛЬОНДОН, 13. 6. ПАТ. Напруження італійсько-британських відносин викликує по обох сторонах тенденцію офіційних чинників до полагоди теперішньої ситуації. Хоч нема ще ніяких офіційних пропозицій, всеж є можливість компромісу. Італійський амбасадор у Льондоні Ґранді у Римі, робить зусилля у тому напрямі. Заходи з італійського боку у британського амбасадора сер Еріка Друммонда мали йти в тім напрямку, щоб британський уряд погодився на італійську залізничу концесію через Абисинію, щоби получити італійське Сомалі з Еритреєю. Така залізниця йшла би зі столиці італійського Сомалі Могадіячіо через західну частину Абисинії до Масоваґ в Еритреї над Червоним Морем. Був би це проект на зразок давньої російської концесії на східно-китайській залізниці, т. зн. італійські залізниці залишились би під контролею у сфері, яку зайняло італійське військо. Ціла залізнича адміністрація була би в руках італійців. Водночас італійський уряд дасть гарантії В. Британії щодо повного невстрявання Італії у справу джерел Нілю, головно озера Тсана.

Японія хоче заволодіти Китаєм.

ШАНГАЙ, 13. 6. ПАТ. В добре поінофрмованих колах побоюються, що конфлікт за Гопеї, який полагодили, повстане знову з причини нових японських домагань. Ті домагання є предметом нарад центрального політичного комітету, що скликав спеціяльне засідання. Думають, що японський амбасадор Аріоші, який у пятницю має вручити листи з уповноваженням, буде за тим, щоб дійшло до порозуміння, яке булоб підставою японсько-китайської економ. співпраці.

ТОКІО, 13. 6. ПАТ. Міністер закордонних справ Гірота прийняв нині британського й американського амбасадора та поінформував їх про мету японської політики у північнім Китаю. Водночас запевнив їх, що Японія перестерігатиме міжнародні договори.

ЛЬОНДОН, 13. 6. ПАТ. Агенція Райтера повідомляє з Пекіну: Тут мають переконання, що нові японські домагання, на випадок, коли їх приймуть, перемінять величезну частину північного Китаю в японську провінцію. Багато китайських урядовців висказує думку, що домагання Японії відкликати Сун-Че-Йана є першим кроком до анексії монгольської провінції Чагар гротесковим урядом Манджу-Ко. Провідники китайської політики постійно нараджуються над ситуацією. Одні обстоюють за тим, щоб получитись з СССР і протиставитись теперішній ситуації, інші твердять, що хоч японські домагання незаконні, а проте Китай мусить їх прийняти.

Нац.-соц. орґанізації молоді в Австрії

ВІДЕНЬ, 13. 6. ПАТ. „Телеграф" повідомляє про облаву, яку перевела жандармерія і Гаймвер в часі Зелених Свят у лісі коло Родавн на полудне від Відня. В цім лісі таборували численні відділи австрійського товариства молоді. Та їх відзнаки і частини однострою свідчили про безсумнівні нац.-соціялістичні переконання. Ті відділи робили у лісах вправи, а навіть у впорядкованих лавах перемашерували село Родавн з прапорами німецької барви. У вислідi облави арештували 120 молодих людей в одностроях С. А. і С. С. На думку ґазети той інцидент вказує, що серед членів офіційно признаного товариства молоді є багато зорганізованих національ-них соціялістів.

У Греції привернуть монархію.

АТЕНИ, 13. 6. ПАТ. Преса поміщує лист Левідіса, секретаря кол. короля Юрія, заадресований, на прирученння бувш. короля, до одного депутованого в Атенах. В листі між ін. пише Левідіс: Король з великим зворушенням слідкує за проявами монархістичних почувань грецького населення і готовий повернутись до Греції не як прихильник переможної партії, але як безсторонній арбітер, що годить усі партії.

БРЮСЕЛЬ, 13. 6. ПАТ. В інтерв'ю з атенським кореспондентом щоденника „Ле Соар" міністер без теки Мароміхалідіс заявив, що поразка виборів Метаксаса не є програною для ідеї монархії, але особистою невдачею Метаксаса. Я переконаний, додав мінстер, що у Греції привернуть монархію.

—o—

ЩО ДУМАТИ ПРО КОЕДУКАЦІЮ В ҐІМНАЗІЇ.

Голос із фахових кол за коедукацією.

(Дискусійна стаття.)

Перші коедукаційні школи повстали у Швеції, Норвегії і Фінляндії в першій половині 19. століття. Потім впровадили коедукацію в деяких школах в Англії, Франції, Голяндії, Данії Швайцарії і Німеччині. У другій половині 19. століття почалася в педагогії палка дискусія про вартість коедукації в школі. Думки педагогів поділені. Є дуже поважна скількість педагогів за коедукацією, є багато і проти коедукації. Але треба ствердити, що коедукація має серед педагогів більше прихильників. Проти коедукації в ґімназіях виступає католицька церква. Справа коедукації в середніх школах ще не в цілості простудіована і розглянена і правдивий педагог не повинен кидати вічевих гасел: „Геть з коедукацією в середніх школах впродовж 24 годин"; або „Замінюймо всі ґімназії на коедукаційні".

Приглядньмося, як ставиться життя до коедукації, що говорить про неї молодь, що говорять учителі, що вчать в коедукаційних ґімназіях.

В цілій Европі істнує коедукація в народніх школах аж до 7 кл. включно, є теж коедукація в університетах. Всі вважають це за нормальне явище. З традиції не було коедукації у середніх школах, ніби тому, що тоді припадає пора полового дозрівання, коли то хлопці і дівчата повинні бути від себе відділені. Чи в життi, у поодиноких родинах переводиться таку сепарацію між хлопцями та дівчатами? Чи спільна наука в одній салі хлопців і дівчат впродовж 5—6 годин може приспішити полове дозрівання? Здається, що кіно, образи, невідповідна лектура, погане товариство поза школою, на що батьки дуже часто не звертають уваги, приносить дітям більше шкоди, ніж коедукація в школі.

Нестійний є закид, що молодь в коедукаційній ґімназії може деморалізуватися. Досвід учить, що в коедукаційних ґімназіях є менше проступків на еротичнім тлі, як у хлопячих. Анкети, переведені в коедукаційних школах Німеччини і Польщі стверджують, що моральний рівень молоді там вищий, ніж в інших школах. А чи в наших українських коедукаційних ґімназіях може син священика, інтеліґента, селянина або реміcника може здеморалізувати доньку інтеліґентної мами? Вона в коедукаційній школі певно не почує соромiцької пісні, ані новомодного танґа, ані дотепів на тему її дівочої чести, які чує кожної днини, переходячи дальшими вулицями Львова і інших більших міст, чи навіть підміських сіл. Чи не кращий невинний флірт в коедукаційній ґімназії під оком учителя, ніж „рандки" вихованків хлопячих і дівочих ґімназій по парках, гайках, поза містом, або втеча через вікно з інтернату на „рандку"?

Правда, в коедукаційних школах дівчата тратять дещо зі своєї жіночої ніжности. Але чи дотеперішнє виховання в дівочих ґімназіях відповідало вимогам життя? Теперішня нова школа має виховати молодь здібну до життя, загартовану. В коедукаційній школі дівчина ліпше пізнає реальне життя, ліпше загартується до тяжкої життєвої боротьби. Світова війна научи-

за нас, що жінка мусіла стати до тяжкої боротьби за істнування, мусіла нераз з крісом в руці побіч мужчини стати в боєвій лаві, мусіла станути до праці з мужчиною, а нераз і його заступити.

Коедукація не впливає на дегенерацію нації. Громадянства, де істнують коедукаційні гімназії, є моральні і здорові. (Швеція, Фінляндія, Норвегія, Голяндія, Німеччина, Швайцарія), а упадок моралі в Америці треба приписати таможнім спеціяльним відносинам і світоглядові американців.

Молодь в коедукаційних гімназіях ставиться до коедукації в більшості прихильно. Вправді чути голоси і проти коедукації, але тих є яких 10—20 прц. Як аргумент проти коедукації підносить один ученик брак свободи у розмовах, стид перед дівчатами. Другий ученик пише: В хлопячій гімназії замовкають нестичні розмови, коли надходить товаришка. А учениця коедукаційної школи пише: З товаришами живемо в згоді, помагаємо собі в науці, працюємо спільно в шкільних організаціях.

Проти коедукації висказуються головно ті учениці (-ки), що прийшли з дівочих і хлопячих гімназій, де привикли до іншого шкільного життя. Молодь, що ходить до коедукаційної гімназії від I. кляси, є вдоволена з коедукації. Управителі і вчителі, що вчили в коедукаційних гімназіях, висловлюються прихильно про коедукацію. Анкета про коедукацію, переведена між директорами польських коедукаційних середніх шкіл, виказує 76 прц. прихильників коедукації. Взагалі можна сказати, що люди, які вчили в коедукаційних школах, або стрічалися в житті з коедукацією, ставляться до неї прихильно.

Дещо зі статистики коедукаційних гімназій.

Частинна коедукація в галицьких гімназіях була вже перед війною, коли то краєва рада шкільна позволила ходити до кляс приватисткам, яких було 5—10 прц. в державних, а в приватних 10—20 прц. По війні повстала в Польщі поважна скількість приватних коедукаційних гімназій, а з часом і державних. Нині такий стан, що майже у всіх гімназіях на провінції заведена коедукація. На 356 приватних гімназій з правом прилюдности є 101 коедукаційних, крім того є богато коедукаційних гімназій, котрі не мають права прилюдности.

На 12 гімназій „Рідної Школи" є 8 коедукаційних та 4 дівочі. На Волині є три приватні українські коедукаційні гімназії.

В державних українських гімназіях є коедукація в Перемишлі й у Львові.

Чи коедукація в гімназіях з національного становища для нас шкідлива?

Майже 20-літня практика з коедукаційними гімназіями не виказує злого впливу на нашу молодь. Молодь виходить з коедукаційних гімназій з певними моральними й етичними засадами. Дівчата не марнуються. По скінченні гімназії часто виходять заміж, студіюють в університетах, працюють радо у громадянських установах, по селах. Менше у них кокетерії та більше поваги.

З національного погляду на провінції треба завести в деяких наших гімназіях коедукацію, щоби врятувати їх перед самоліквідацією через брак фреквенції. (Коломия). Розуміється, батьки і громадянство мають право домагатися, щоби навчання і виховання в коедукаційній гімназії було поставлене як слід. Це можна осягнути при добрій волі директора і вчительського збору.

Очевидно, коедукаційна гімназія вимагає більше праці і дбайливости, як хлопяча або дівоча гімназія. У нас брак учителів-виховників. Головно відчувається великий брак жіночих сил. Наші дівочі гімназії обсаджені здебільша учителями мужчинами.

На основі досвіду з українськими приватними коедукаційними гімназіями можна поставити такі вимоги, щоби коедукаційна гімназія добре просперувала:

1) Коедукаційна школа потребує більшої опіки директора і вчительського збору, в котрім мусить бути кілька жіночих учительських сил. Учительський збір повинен ставитися прихильно до коедукації.

2) Молодь повинна бути так дібрана, щоби між хлопцями та дівчатами не було великої ріжниці віку. Одиниці, що не надаються до коедукаційної школи, усунути.

3) Між учительським збором та родичами мусить бути постійна співпраця. Обі сторони повинні часто себе інформувати і негайно спільно виступати проти доглянених промахів молоді.

4) Дівчата повинні приходити до школи скромно убрані, а не без панчіх, або в блюзках без рукавів, як це водиться у деяких дівочих гімназіях.

5) Всілякі спільні сходини хлопців і дівчат в школі і поза школою повинні відбуватися під надзором учителів.

6) Відповідно уладжений шкільний будинок.

М. К.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Чи побачить демократична Бельгія диктатора?

Брюсель, в червні 1935.

Живемо в часах змінливих і бурхливих. Щойно впав у Франції кабінет Фляндена, провалився новий Бюіссона, нині володіє центро-лівий уряд Пера Лявяля — і ніхто не вірить, щоб він довго втримався та вирятував Францію з хаосу.

Ідеї щораз зміняються, а час зміняє людей. Ще недавно широко казалося про парляментаризм і про демократію, як лік проти абсолютизму й автократії, тимчасом сьогодні щораз голосніше виринають голоси ріжних визначних теоретиків, що національна диктатура має рятувати держави від парляментарно-демократичного хаосу.

Під цим оглядом треба признати Бельгії також одно з почесних місць, бо вона не залишається позаду, не тримається давніх метод, а кермує своїм життям так, як вимагає хвилина і загально істнуючі обставини.

Найбільше радикальним бельгійським урядом за весь післявоєнний час можна певно вважати теперішній кабінет Ван Зелянда, що дістав спеціяльні привілеї на один рік і постепенно переводить свою програму в життя. Вже тепер чимраз більше чути поголоски, що на випадок невдачі (і то завдяки соціялістам) Бельгія може сподіватися диктатури — вояка-короля Леопольда III. й економіста Ван Зелянда, людей, що можуть взяти долю бельгійської держави в свої руки і довести державу до наміченої цілі. Тому не диво, що тільки малий відсоток давньої опозиції противиться радикально-експериментальній політиці уряду, решта чекає практичних вислідів.

Давніше була ще мова про трипартійну диктатуру в Бельгії — католиків, соціялістів і лібералів, — однак „малі бельгійці" мають наглядний доказ вартости міжпартійних споїв і компромісів на своїй сусідці, тому ідея диктатури в такій формі відпадає. Остається найправдоподібніша концепція — надпартійної диктатури короля і економіста.

Коли теперішній уряд проголосив інфляцію, то головно потерпіла бідніша суспільна верства, але тоді вже соціялістичні лідери не думали боронити „клясових інтересів" і заступатися за своїми членами, лише боронили власної шкури, щоби самим якнайменше потерпіти.

Вправді інфляція не нанесла Бельгії шкоди, але навпаки збільшила вивіз, звязки з закордонними фірмами та приплив чужої валюти, (ту штуку треба завдячувати хистові експертів, що зуміли, не вважаючи на обнижку вартости франка на 28 прц., — втримати старі ціни на всі кра-

ВАСИЛЬ С. ЛЕВИЦЬКИЙ. 4)

Кілька вражінь із Данії.

(Докінчення.)

Кооперативна різня у Рескільде. Конкуренція. Місто старців. Розривка для всіх.

Це тривало може 15 хвилин як із забитої свині приготовили руки данського робітника на наших очах беконові половинки і вложили у сільний розчин для консервації. Ось свиню парять у великих кадях, потім вона причеплена задніми ногами до проводів під стелею мандрує від рук одного робітника до другого і кожний з них з незвичайною скорістю виконує при ній якусь свою роботу: той обшкрабує решітки шерсти, той патрошить, той відрізує голову, той висмалює ноги, той перерізує солонину здовж хребта, той перерубує цілу свиню на дві половини, той випалює штемпель різні, там ветеринар переглядає і дає свій штемпель і ось уже готовий бекон іде до солярні на консервацію, а з солярні мандрує по кількох днях, запакований у відповідний мішок до Англії. 80 робітників відправляє що тижня в той спосіб 3.000 штук свиней у цій повітовій кооперативній різні в Рескільде.

Бекони це побіч молочних продуктів і яєць найважніший експортовий продукт Данії. Таких кооперативних різень як у Рескільде в Данії 50. Належить до них 70 проц. господарів, які годують свині, а забивають там і переробляють на готовий продукт 75 проц. усіх свиней Данії. При різнях є звичайно й збірні яєць.

Тепер, коли чимраз більшу конкуренцію данському беконові, данським яйцям і данському маслові на заграничних ринках робить той сам продукт з Польщі, нам було справді дивно, що данці всеж хочби і так поверховно схотіли показувати нам свої урядження. При цій різні ми бачили і кооперативну збірню яєць, бачили, як їх сортують, як опаковують. Кооперативну молочарню ми з браку часу оглянули за яких 10 хвилин, а всеж дир. Мудрик зумів привезти собі звідти одно мале уліпшення при центрифузі і як скарб зберіг фунт масла, який купив для розсліджування у лябораторії „Маслосоюзу". Правда, наш провідник з гори упередив нас, що минув уже час, коли данці дуже радо показували, а то й учили всіх, як треба уліпшувати свої продукти і організувати їх збут та свою працю. Тепер, коли колишні учні показали їм роги і зовсім поважно загрожують відібрати їм хліб, данці вже тільки нерадо годяться навіть на побіжні оглядини їхніх станиць, а до таємних уліпшень уже зовсім чужинців не допускають.

Незвичайна дбайливість у данців про виховання та освіту дитини і велика пошана до людини в її старости, наповняли нас подивом і зворушували. Дітвора, молодь, це скарб народу, його будучність. Її треба до життя як слід підготовити, щоби вона гідно сповняла колись свої обовязки супроти себе і народу. А після довгої праці в житті жде данця заслужена любов і пошанівок у родиннім колі, або в суспільній установі, яка займеться ним неменш дбайливо і з любовю та пошаною як найближча родина.

Було гарне недільне пополудне. Нас впровадили через велику браму у просторий парк, де розкинені потопають у зелені поверхові будинки копенгагенського „міста старців". Здовж доріжок у парку проходжувалися, або стояли гуртами, або сиділи на лавочках, гріючись до молодого весняного сонця, старенькі жінки і чоловіки. Їх білі погідні обличча і сині, старістю прислонені очі з цікавістю проводили нас і усміхалися.

Данський закон постановляє, що особи понад 65 літ, які ніколи не були карані, мають право до старечої ренти, коли самі не мають ніякого маєтку, з якого могли б утриматися. Ця рента дає яких 120 корон місячно. Її виплачують звичайно готівкою, але коли старенька особа не має ніякої родини, або волить мешкати самостійно, тоді замість ренти може спровадитися до оселі старців, де дістає помешкання, повний харч, одіж, лікарську поміч і всі інші вигоди. Як усюди в Данії, так і в цих оселях панує повна особиста свобода. Старець чи старушка можуть кожної хвилини випровадитися з оселі та дістати готівкову ренту і кожної хвилини, коли захочуть, можуть назад туди вернутися.

„Місто старців" це оселя старців Копенгагену. Є тут місце на 1500 осіб, окрім того понад 200 осіб самої прислуги. Бо мешканці цього міста нічим не журяться і не мають ніякої примусової роботи. Навіть за порядок і чистоту у їх мешкальних кімнатах дбає служба. Вони справді відпочивають тут по тяжких трудах життя і займаються лише тим, що їм подобається. Мешкають звичайно по чотири особи в одній кімнаті, лише подружа мають менші кімнати на двоє осіб. Часто буває так, що двоє стареньких женяться тут. Тоді є велике свято і обоє дістають окрему кімнату.

Довгим шнурком ми переходили чистесенькими коридорами будинків і заглядали до кімнат, які гостинно отворялися нам назустріч. Направду ніяка річ в Данії не викликала у нас такого однодушного захоплення, як ті чисті, просторі, гарно умебльовані кімнати, повні цвітів і образів і ті сиві бабусі, що так радісно кивали

...ві продукти, та що найвище допустили до підвишки на 2 прц.). Іншими словами, ціна на життя залишилась та сама, зате державний скарб значно побільшився.

Однак цілком ясно, той стан мусить змінитися, якщо Франція також зменшила би вартість своєї валюти, і колиб прийшли нові валютові реформи в Німеччині. В тому випадку і Бельгія мусілаб ті зміни відчути. Покищо бельгійський уряд переводить послідовно намічений план. Щоби запобігти кризі, установив більшу контролю банків, даючи гарантію депонентам, що їх заощаджений гріш не буде виставлений на небезпеку спекуляції та можна його відібрати без ніяких застережень. Тому королівський декрет установив строгу контролю, у формі щомісячного, тотожного для всіх, звідомлення про грошевий стан і трансакції банків. Тому розпорядкові всі як один повинуються і ніде не зачувати ніяких застережень.

Найбільше радикальним кроком Ван Зелянда це було проголошення конверсії. Вона одним духом знизила процентову стопу державного довгу з 6 чи 7 проц. на 4. На тій реформі Бельгія заробляє 620 мілїонів річно і цілком добре може їх зужити на найбільш пекучі видатки.

Передтим державний буджет був дефіцитовий. Уряд не міг ніколи найти рівноваги. Головною позицією дефіциту було безробіття (запомоги). За останні два місяці безробіття зменшилося на ... прц., себто приблизно на 30.000 людей найшло працю. Найбільший закид реформам Ван Зелянда той, що уряд спутує свободу громадян розпоряджатися своїм майном на свій лад. Чи реформи того рода втримаються і принесуть державі до... — покаже недалека будучність.

М-р Б. Казимира.

ДО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Атенська преса повідомляє, що плебісцит у справі устрою Греції відбудеться при кінці вересня або на початку жовтня.

— Болівія і Парагвай, між якими тревав збройний конфлікт за Гран-Чако, підписали перемиря та припинили збройні ділання.

— Після останньої промови Муссолінія в Кальярі, італійська преса заперестала гострих поглядів і нападів на Англію.

— У Празі мала відбутися вистава „спалених книжок", себто книжок, які спалили в Німеччині. Дві години перед відкриттям поліція заборонила виставу, мотивуючись, що „вистава могла би спинити заколот порядку і публичного спокою та пошкодилаб добрим взаєминам зі сусідною державою".

— Румунія повідомила американський державний департамент, що не заплатить рати воєнного довгу, що мала бути заплачена 15. ц. м.

Засоби й можливости розбудження і плекання людської енергії.

Стаття відзначена на конкурсі „Діла".

Людська енергія — це та творча сила, що виявляється у праці, у працездатності.

Не всяку силу можна назвати енергією. Можна собі уявити професійного силача з надзвичайною тілесною силою, непереможного у змаганнях, але позбавленого всякої енергії у психольогічному того слова значінні*), слабовільного та для свого оточення малокорисного. Але буває й навпаки: Слабосила, хирлява, своїм зверхнім виглядом зовсім непоказна одиниця може виявити незвичайну енергію, що мусить викликати зачудування не тільки у прихильників, але навіть у ворогів тієї людини. І так сильні, енергійні акорди з уст кволої Лесі Українки мусять захопити навіть апатичних людей до чину, до вияву своєї життєздатности:

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!

І так енергія — це та животворна й життерадісна сила, що побуджує людину до творчої праці, кидає її у вир життя, пориває навіть інертні одиниці до великих подвигів, необхідних для створення скромного варстату праці чи могутньої держави.

З енергією тісно звязана сила волі, послідовність у вчинках, систематичність у змаганні до наміченої мети; джерелом енергії мусить бути охота до творчої праці, вислідом енергії — користь. Некорисне витрачування сил може викликати зневохочення до праці, апатію і тимсамим притуплення енергії.

Коли читаємо спостереження природознавців про творчу, зорганізовану працю муравлів чи бджіл, про мистецьке будування гнізд деякими птахами, напр. ластівками, то чи можна тим малим створінням відмовити енергії? Ба, навіть більше! Енергія тих животин повиннаб застидати млявих людей та заохотити їх до енергійної творчости. А відлет птахів у вирій — чи це не такі самі зусилля, що їх подивляємо у переможців океанів, чи це не той самий вияв невичерпаної енергії, властивої людям із залізними нервами, незвичайною силою волі та незахитною послідовністю? Такою силою духа відзначаються всі великі одиниці в усяких ділянках творчої праці.

Приклади з давнішої й сучасної історії дозволять нам на деякі висновки. В історії давньої Греції захоплюємось героїчними подвигами дрібних військових частин, що в боротьбі з численними полчищами перських наїздників доказали справжніх чудес своєю невсипущою енергією та любовю рідного краю. Не зважаючи на суперечки між собою, уміли давні грецькі племена в переломових хвилинах, коли рішалась доля спільної батьківщини, спромогтися на велитенські чини та збентежили нераз наїздників, що числом переважали їх кілька разів. Не бракувало їм тоді славних вождів та державних діячів у роді Мільтіяда, Темістокля, Аристида, Перікля, Демостена і т. д., що своєю енергією, вірою в перемогу довели своїх земляків до незабутньої слави. Коли не стало тих енергійних одиниць, упала давня слава непереможної Греції. Вона втратила своє політичне значіння та стала залежною від волі сусідніх держав.

В історії давнього Риму, що з малих початків став могутньою всесвітньою імперією, подивляємо енергію державних діячів у роді Цезаря, Августа та ін., що так само силою своєї залізної енергії, своєю могутньою індивідуальністю, часто навіть жорстокістю вміли накинути неслухняним чи несвідомим масам свою волю, організуючи, систематично розбудовуючи та доцільно довершуючи почату будову держави. Одначе коли вичерпалась енергія, здебільша тому, що не стало відповідальних, духово сильних та енергійних провідників, розпалася велика римська імперія.

Але й новіша історія може нас дечого навчити. Поневолений народ, що змагає до незалежного культурно-економічного життя, до збудування самостійної держави, не повинен рахувати виключно тільки на щасливий збіг історичних чи міждержавних обставин, але заздалегідь систематичною організацією мас, економічним розвитком, творенням варстатів праці згуртувати капітали, необхідні для будування держави для створення тої сили, що з нею мусять рахуватися сусіди-конкуренти. Клясичним прикладом можуть бути для нас чехи, що в часах австрійської неволі зуміли своєю муравлиною економічно-культурною працею приготовити відповідний грунт для власної держави. Масарик, Бенеш та ін. ніколи не зражувались початковими невдачами. Вони своєю енергією витворили в чужих державах прихильний для чехів настрій Постійним накликуванням зуміли пірвати за собою чеський нарід до остаточної боротьби з австрійцями, до створення таких цінностей, без яких не можна собі уявити державної нації.

Серед українців було і є теж чимало енергійних одиниць, що своєю невтомною працею, силою духа та організаційним хистом прислужилися для української культури: На економічному полі пок. Е. Олесницький, на полі науки М. Грушевський, на полі рідного письменства великий І. Франко, на полі спорту І. Боберський. Чи можна в цій статті вичислити всіх тих невтомних працівників, що їх енергії завдячуємо стільки досягнень? Усеж таки їх було розмірно дуже мало!...

Нехай-же кожний працює у своїй робітні чи установі якнайенергічніше для української нації: Учитель нехай защіплює в серця молоді зерна правди й науки. Але щоб його праця могла принести користь, мусить він виявити необхідну енергію: поблажливість і млявість витворюють лінощі у дітей, неввічливість і жорстокість зневохочують молодь до праці. Тільки рішучість, получена із прихильністю, витворює ту милу атмосферу, що в ній діти загартовуються до праці

Систематичність, послідовність і справедливість в оцінці дитячої праці викликують у дітей замилування до творчости і тимсамим розбуджують енергію, що така потрібна в дальшому житті молоді.

Подібної тактики повинні придержуватися всі, що мають організувати людей до праці. З енергійних одиниць твориться й енергійний колектив. Розвинути енергію у інших можна передовсім тим, що ми їх переконаємо з користі вислідів їхньої енергії.

Організація праці в якійсь установі вимагає відповідного розподілу. На чолі установи, що має успішно працювати, мусять стояти такі енергійні одиниці, що вміють доцільно розділити

*) Ми тут, розуміється, абстрагуємо від т. зв. кінетичної та взагалі від усякої механічної або динамічної енергії.

...до нас головами і говорили щось до нас по данськи. А коли найшлися дві, які уміли по німецьки, то не було меж їхній радости, що вони уміють з нами порозумітися.

Радіо, фортепіян, бібліотека, окремі читальні і клюби для сходин, раз на два тижні кіно, це засоби, якими проганяють нудьгу з життя цих старців. Окрім того кожний мешканець має повну волю щодо свого заняття і щодо виходу до міста, коли кому захочеться. Маленький гріш на дрібні видатки, який дістають, придається при таких виходах. Є тут багато старців, які мають заможних дітей, але волять жити спокійно у цій тихій оселі. Цього недільного пополудня стрічали ми багато таких дітей і внуків, що прийшли сюди відвідати своїх і принести стареньким китиці цвітів.

Ми оглянули ще церкву, велику салю зі сценою на вистави і шпиталь. Процент хорих тут справді великий, коли зважити, що пересічний вік тутешніх мешканців 75 літ для мужчин і 77 для жінок. На стінах мешкальних кімнат і саль висить багато мистецьких образів. То артисти малярі дарують свої образи для міста старців на знак пошани для тих, які там мешкають. Дуже часто великі співаки, або актори дають для старців свої концерти і вечорі. Аматорські гуртки уважають собі за честь дати виставу у місті старців.

Потім повели нас у задню частину парку, де ми побачили малі городці і садки з дімками, подібні до альтанок як на парцелях літних робітничих помешкань. Бабусі і дідусі ходили поміж грядками цвітів як господині, горді на свої статки. Це літні дімки для стареньких подруж, що бажають у літі скорочувати собі час працею у маленьких городинних господарствах. Направді, зворушливий був той випханий песик-кукла на припоні коло маленької будки і та мисочка з водою при нім. Деякі старички вже здитиніли. Їм не вільно мати при собі живих котів ні псів, здається одиноке, що їм не вільно, і вони заступають собі їх куклами як діти.

„Місто старців" у Копенгагені назавжди залишилося у нашій памяти як зразок великої шляхотности і справедливости, до якої можна підвести суспільний порядок у культурній державі при добрій, рідній владі.

Ще хотів би я поділитися своїм враженням з розривкових місць у Копенгагені. ... ми їх відвідали, але всюди звертало нашу увагу одне: тут розривка споаг.ді для всіх. Чи Тіволі, цей величезний, прегарно уладжений розривковий парк, де кожного дня, головно в суботу і неділю бавляться за смішно дешевий гріш десятки тисяч данців, чи люксусові каварні, в яких при музиці, знаменитій програмі і дансінгу бавляться люди в смокінгах і спортових убраннях, у балевих сукнях, і скромних блюзочках. Кожному доступна забава завдяки дуже низьким цінам у льокалях, через те й льокалі переповнені. При великих оборотах можливі такі дешеві ціни і навпаки при дешевих цінах кожний може взяти участь у забаві. Культурна, великоміська розривка в Копенгагені це не привілей багатих, так як у нас, це фізична і духова буденна потреба мас.

Скоро як сон минули три дні в Данії*). Був вечір, як затрубіла корабельна сирена і тихо відчалив корабель від пристані. Чимраз більше меркли в далині світла Копенгагена. Перед нами знову хвилювало море.

*) Ми їздили кораблем лінії Гдиня-Америка, яка кожного літа улаштовує низку таких прогульок до північних країв, без пашпортів і за дешевими цінами.

працю. Виконання якоїсь праці мусить відповідати умінню та силам кожної одиниці. Виконавці доученого їм діла мусять бачити корисність своєї праці не тільки для себе, але й для загалу. Організатор мусить їх постійно заохочувати, він не повинен їх зражувати, коли в початках трапиться невдача. Щоб розвивати і плекати енергію серед колективу, мусить організатор передовсім своїм особистим прикладом, обовязковістю і солідністю здобути собі довіря й пошану серед довірених йому працівників.

Виховний момент корисно впливає також на старших. Тому організаторові доводиться часто заохочувати до праці та в тій цілі вказувати на зразкову працю визначних людей, напр. Едісона чи Марконі, що довели до епохальних культурних досягнень. Але скільки енергії витратили ці винахідники, скільки недіспаних ночей треба було їм пожертвувати на те, щоб осягнути свою ціль!

Керманичеві праці треба часто боротися з т. зв. диссипацією, себто розсіянням, обезцінюванням та затратою енергії. Він мусить бути тонким знавцем людських душ, уміти викресати огонь, де завважить занепад енергії, ласкавим словом, прихильністю та добрим прикладом підбадьорити до творчого чину.

Дослідники (Протті та ін.) твердять, що впорснення молодої крови в організм людини в середньому віці впливає на краще самопочуття, на життєву бадьорість та приплив енергії. Не беруся поручати цієї ще може за мало випробованої методи. Всеж таки люди в середньому віці не повинні відмежовуватися від молодих ідеалів, але старатися зрозуміти молодь, наслідувати її в спортових змаганнях.

Гігієнічним життям, стриманістю від алькоголю, розумними розвагами повинні старші люди відмолоджуватися, себто старатися бути „вічно" молодими. Здоровля і погідний настрій, можливий навіть і в нинішніх скрутних умовинах — це важні чинники для плекання енергії. Радість є товчком до всякого творчого почину. Пригноблення притуплює енергію людини.

Нераз якесь нещастя вбиває енергію навіть загартованої людини, але буває навпаки: недоля чи скрутне положення, в якому нараз опинилась безрадна досі особа, виявляє дивну енергію, що й інших захоплює за собою до енергійної боротьби з несприятливими життєвими умовинами. Все залежить у значній мірі від індивідуальних властивостей одиниці. Одначе обовязком зорганізованого українського громадянства є нести матеріяльну й моральну поміч тим одиницям, що з незалежних від них обставин опинились раптом у безвихідному положенні. Треба викресати у тих, що затратили енергію, новий вогонь, треба безпощадно викорінювати апатію серед нашого суспільства.

Український нарід мусить відновитися. В народній організм треба впорснути свіжий приплив енергії, новий запал до праці. Він жити хоче й мусить жити — всім гробокопателям наперекір! Геть думи сумні!...

Володимир Орленко.

Архів міста Львова.

Свого часу наробили багато шуму в пресі звідомлення з доповіді віцедиректора Архіву міста Львова д-ра Кароля Бадецького в Польському Історичному Товаристві у Львові про сучасний стан і потреби Архіву міста Львова. Слідом за своєю доповідю видав д-р К. Бадецький у Варшаві 1834. р. й окрему працю, присвячену тому самому питанню, п. з. „Archiwum miasta Lwowa, jego stan obecny oraz potrzeby reorganizacyjne i wydawnicze". Як автор зазначив у передмові, його праця має за ціль „основно змалювати сучасний стан цієї найстаршої львівської наукової інституції й рівчево дослідити чи при своїй організації вона відповідає прийнятим засадам і вимогам архівістики взагалі". Відповідь на це питання дає почасти вже посвята книги „родинному місту Львову в журбі про долю його памяток і історичних джерел".

За давніх польських часів ділились міські акти на два великі відділи: 1) адміністраційно-судові акти й 2) т. зв. льонгерські акти (Lohnherr — будівничий, міський урядовець, що управляв будинками. Для пильнування направи домів, шляхів, мостів тощо їстнував окремий льонгерський уряд, відділи якого розростались у міру зросту міст). Такий поділ актів, документів і книг до історії Львова проіснував аж до 1787. р., до часу скасування автономічної влади Львова й утворення маґістрату, складеного з трьох сенатів, двох судових і одного політичного. Заки Львів отримав 1870. р. самоуправу, 1848 рік злагіднив дещо абсолютну владу маґістрату, бо тимчасовий закон увів Міський Виділ, що від 1862. р. називав себе Міською Радою. Таким робом виросла в рр. 1787—1870. друга верства, а від 1870. р. ще новіша верства львівських архівних матеріялів.

Під наглядом політичного сенату львівського маґістрату лишився тільки один відділ давнього архіву Львова, а саме льонгерський. Потрібні при закладанні міської табулі адміністраційно-судові акти давнього архіву зіндексували в рр. 1792—1804 20 діюрністів і вони увійшли в склад новозорганізованої міської табулі, а 1856. р., коли звинули міський суд, до краєвої табулі при краєвому суді. Таким робом до 1870. р., коли вилучили адміністраційно-судові акти давнього архіву Львова з краєвої табулі й віддали їх львівському маґістратові, властивим львівським міським архівом був лиш його т. зв. льонгерський відділ, дуже здезорганізований, коли львівська губернія мусіла часто пригадувати маґістратові, щоб упорядкував свій архів. З бідою тільки відшукували різні привілеї й документи, правне значіння яких треба було інтабулювати в нових ґрунтових книгах, або які вимагали найвищої санкції.

Заслуга сякого-такого впорядкування льонгерського архіву й інвентаризації його припала Денисові Зубрицькому, що протягом півтора року зладив грубий, однотомовий списаний в латинській мові інвентар, поділивши його на вісім розділів: перші два, які становлять азбучні індекси до дальших, і шість основних розділів, що „на жаль мали рішаючий і некорисний вплив на майбутню організацію й інвентаризацію цьогож архіву". Зубрицький довершив такої інвентаризації архіву, на яку спромігся; не диво, що вона не була ні методична, ні не давала ні азбучного ні хронольоґічного укладу книг і документів; до того, позакладавши фасцикули, він не забезпечував перґамінів і окремих актів від запропащення.

„Щодо останнього — пише автор — найбільшу кривду зробив у цьому часі львівському Архівові сам Зубрицький, що, бажаючи влегшити працю над укладанням тоді „Хроніки міста Львова", забирав цінніші документи до свого приватного помешкання. А коли ця історична його праця появилась накладом автора в 1844. р. друком, тоді з прикрістю ствердили, що багато цитованих у ній фасцикулів і навіть книг не можна було відшукати в міському Архіві". Навіть звільнення Зубрицького з архівної посади з днем 25. жовтня 1839. р. поставив автор у звязок із тим, що Зубрицький „в архіві господарював так самовільно, що уряд із поважних причин був приневолений у короткому часі усунути його зі становища, яке займав". Зубрицькому ж приписує автор і брак рахункової книги з 1414—1459 рр. в архіві, яку він „мав переслати для наукових цілей професорові московського університету Михайлові Погодінові". Ще в 1862. р. зверталась міська рада Львова до родини пок. Зубрицького за зворотом документів, які він забрав, пишучи хроніку, а не звернув.

Нова орґанізація й інвентаризація льонгерської частини Архіву міста Львова відбулася в рр. 1862—1872. Роботу поручили трьом особам. Зпоміж них керма справи була в руках Івана Вагилевича, бо він мав вправу в відчитуванні документів із ріжних віків. За 60 ренських місячної плати й обіцяну ремунерацію у висоті 1000 ренських по скінченні порядкування архіву Вагилевич укладав зміст документів в інвентарі, кермував азбучним і хронольоґічним індексом і мав займатися приготуванням важніших документів до друку. Від закінчення розпочатої праці відірвала Вагилевича смерть дня 10. травня 1866. р.

До речі, про Вагилевича написав автор, що він „по скінченні теольоґічних студій у Львові в 1839. р. віддавсь науковій праці над повірями (демольоґією) словянських народів, за що виключили його з лісти кандидатів духовного стану". У дійсності щойно 14. червня 1842. р. Григорій Яхимович, суфраґан митрополита Михайла Левицького, повідомив Вагилевича, що його виключили зпоміж кандидатів духовного стану: 1) за участь у видаванні „Русалки Дністрової" і 2) за удержування звязків із російськими вченими. Одначе видання граматики „języka maloruskiego" в 1845 р. примирило Вагилевича з львівською консисторією: він оженився і, висвятився, дістав адміністрацію капелянії Нестаничі, де від 1838. до 1841. р. голодував Маркіян Шашкевич. 1848. р. перервав душпастирські обовязки Вагилевича й посадив його на редакторському стільці „Дневника руского". По швидкому впадку „Дневника" лишився Вагилевич без шматка хліба, бажав вернутись до Нестаничі, але митрополича консисторія зажадала, щоб за самовільне покинення капелянії відбув реколекції при святоюрській церкві. Під намовами знайомих Вагилевич не згодився і вибрав злидні замісць упокорення.

Три роки й десять місяців працював Вагилевич у львівському Архіві. Діло, яке він розпочав, докінчили інші. Нова організація льонгерського архіву оперлася цілком на інвентарі Зубрицького. Сумою інвентаризаційних зусиль організації в рр. 1862—1872 є хронольоґічний індекс, з якого Вагилевич задумав зробити „немов цілу історію міста, змістово зібрану в хронольоґічному порядку". Для реалізації задуму він списував на листочках зміст перґамінів, фасцикулів, книг і листів, успівши до своєї смерти обхопити щойно четвертину льонгерських джерел. Продовження праці Вагилевича довело до чотирьох поважних томів „Regestu dokumentów", на жаль, з виключенням найцінніших адміністраційно-судових книг і актів через пізній їх поворот до Архіву.

Не треба бути навіть архівістом, щоб по перечитанні книги д-ра Бадецького, по ствердженні, як він, будучи довгі роки урядовцем і тепер віцедиректором Архіву, опанував його засоби, повідкривавши неодно, укрите перед тим перед очами тих, що порядкували й інвентаризували його, не можна було не погодитися із автором, що „до організації й інвентаризації львівського Архіву треба забратись від фундаментів". Колись входили до архіву й музейні предмети, що перейшли до окремого Музею, створення якого це безперечна заслуга директора д-ра Александра Чоловського, й друковані книги, що стали завязком міської бібліотеки, яка повиннаб не лиш стати підручною бібліотекою для тих, що студіюють в Архіві Львова, і для дослідників історичного минулого Львова взагалі, але й по змозі зібрати всі львівські друки. Черга зробити порядок із Архівом міста Львова відповідно до тих архівальних норм, які обовязують тепер увесь архівальний світ. І саме реорганізаційними, інвентаризаційними й видавничими потребами Архіву міста Львова займається автор в останньому розділі своєї книги, відбитки з „Archeonu" присвяченого фаховим розвідкам із поля архивістики, під редакцією директора державних архівів д-ра Вітолда Суходольського й директора Архіву публичної освіти у Варшаві д-ра Вінкентія Лопацінського. З цього ясно, що на авторську програму реорганізації Архіву міста Львова погодились найвищі компетентні чинники в державі.

М. Возняк.

З організаційного руху.

Політична нарада в Борщеві.

Дня 29. травня ц. р. відбулося в Борщеві засідання Пов. Нар. Комітету УНДО, в якому взяло участь 27 осіб. На засіданні був сен. д-р **Антін Горбачевський**, який виголосив відповідний реферат. У дискусії, яка вивязалась після реферату, Комітет приняв такі резолюції:

1) Повітовий Народній Комітет у Борщеві взиває всіх активних українців у повіті вступити в члени Українського Національно-Демократичного Обєднання і приступити до політичної праці.

2) П. Н. К. висказує подяку Проводові УНДО й Українській Парл. Репрезентації за їх гідну оборону прав українського народу. Зокрема висказує подяку сен. Горбачевському за його діяльність.

Крім того Комітет постановив скликати в найближчому часі нараду громадських, волосних і повітових радних.

25 процент!

СПРАВА ВЕЛИЧЕЗНОЇ ВАГИ.

Що року подає статистика точні дані про високі Подає, кілько записалося нових студентів, кілько їх взагалі, кілько покінчило студії і т. д. На основі цих сухих статистичних табель можна робити дальші обчислення, які дають нераз дуже цікаві й корисні інформації. Візьмім приклад.

З досвіду знаємо, що не всі студенти, записані до високої школи, кінчать науку. Але скільки їх губиться по дорозі, цим ніхто не журиться і певно кожний батько, посилаючи дитину до школи, сподіється, що вона її покінчить.

Тимчасом життеві умовини, ніким не контрольовані, пересівають студентів через густе сито. І то далеко густіше, як ми думалиб. Вистане сказати, що з тих студентів, які записуються на фільософію, **кінчить студії лиш около 25 прц.** Решта, себто 75 прц., губиться. Вони звичайно підчас науки переконуються, що даний фах не відповідає їх здібностям, що він не дає виглядів на заробіток, словом, що він невідповідний.

Тоді не лишається нічого іншого, як покинути студії, або перенестись на інші.

Слабі висліди науки не дадуться пояснити трудношами. Відомо, що на медицині праця тяжка і студії тревають пересічно 7 літ, але проте кінчить там 80—90 прц. записаних. Кінчать вони саме тому, що на медичний факультет важко дістатися, що їх у школі тиснуть і врешті тому, що по закінченні мають ще вигляди на сякий-такий прожиток.

Вправді ми подали крайні приклади, бо інші видали представляються краще від фільософії, але беручи під увагу розподіл студентів по фахах, можемо сказати дотично українців, що половина зі записаних відпадає. Приймаючи найкращий випадок, що вони відпали вже по першім році студій, маємо що року около 200 людей, які втратили марно рік праці та принайменше по кілька сот готівкою. В сумі дає це **принайменше 100.000 зол.** Ось скільки коштують грошей щорічно необдумані проби та пошукування за відповідним фахом.

Чиж не краще було би ще перед вписом точніше поінформуватися? Чиж це такий труд чи кошт?

Як хтось сам чує покликання до якогось звання то добре. Добре є також, як він розпитає знайомих, досвідчених людей про їх думку. Але навіть такому молодому чоловікові мусимо пригадати, що краще є тричі змірити, а раз утяти, ніж навпаки.

Поголовне дораджування в пресі не приносить користи, бо не може брати під увагу здібностей кандидатів і веде до переповнення тих фахів, які були досі ще рентовні. Тому за порадами найкраще звертатись особисто і то до компетентної в цих справах установи, до **Української Порадні для вибору звання при Рідній Школі** (Львів, Словацького 14/ІІІ.). Завданням Порадні є зменшити скількість невдачників та збільшувати ряди продуктивних, вдоволених зі своєї праці людей.

С. П-ак.

На які ще фахові школи слід звернути увагу?

Молодь, що бажає вивчити таку ділянку праці, для науки якої нема ще відповідних українських шкіл, повинна старатися користати і з неукраїнських фахових шкіл.

Для прикладу наводимо деякі важніші польські фахові школи:

ШКОЛИ, ДО ЯКИХ ПРИЙМАЮТЬ УЧНІВ ПО СКІНЧЕННІ ВСЕЛЮДНОЇ ШКОЛИ (4—7 КЛ.)

1) 4-літня хемічно-гарбарська школа в Радомю.

2) Державна промислова школа в Бидгощі: а) хемічний відділ (цукроварство і ґазівництво), б) **млинарство.** Наука 4-літня. Приймають по скінченні 7 кляс вселюдної школи.

3) Державна коедукаційна ткацька школа в Стрию.

4) Середня технічна школа в Дрогобичі. Відділ електромеханічний.

5) Державна технічна школа у Львові, Снопків ч. 47. При цій школі істнує механічна гімназія — себто школа нового типу, що має завдання вишколювати працівників для промислу металевого. Дальше при школі істнують відділи: а) дорогово-водний, б) електромеханічний, в) відділ прикладного мистецтва й артистичного промислу (на останньому відділі наука тревае 5 років, на трьох перших — по 4 роки). Крім того при технічній школі істнують: 1) державна школа будівельних майстрів з відділами для мулярів, теслів і каменярів; 2) державні фахові курси при державній технічній школі, а саме: 5-місячний вечірній курс для обслуги кітлів і парових сталих машин, 6-тижневий курс для керманичів паровозів; річний курс для радіотелеграфії і радіотелефонії; річний вечірній курс електротехнічний і курс для інструктурок килимкарських підприємств.

6) Державна коедукаційна школа прикладного мистецтва й артистичного промислу в Кракові, Алея Міцкевича 5.

7) Така сама школа істнує також у Познані.

8) Городнича школа, Львів-Замарстинів, Вулька Капітанська. Наука 2-літня. Приймають учнів по скінченні 7 кляс народньої школи. Оплати за науку й кошти удержання є розмірно досить низькі. В шкорі беруть під увагу головним чином городництво в пристосуванні до потреб міста.

9) Однорічний курс городничої практики в Заліщиках. Наука тревае 11 місяців. Початок науки 15. січня. Приймають абсольвентів рільничих шкіл. (Школа коедукаційна). Кошти удержання 10—20 зол. місячно.

10) Державна колодійсько-ковальська школа в Камінці Струміловій. Відділи: лякерничо-ковальський і тапіцерський та відділ **музичних інструментів.**

11) Державна середня годівельно-рільнича школа в Ґрудзьондзу.

12) **Кошикарська школа в Бережанах.**

13) Державна школа будівництва в Ярославі.

14) Державна школа деревного промислу в Яворові. Відділи: різьбарський і столярський.

15) Державна хемічно-промислова школа у Варшаві (вул. Гожа 88). Відділи: хемічний, що вишколює техніків-хеміків — головно для великого хемічного промислу і відділ керамічний, що вишколює техніків-кераміків головно в ділянці цеглярства і будівельної кераміки.

16) Державна школа підофіцерів летунства для малолітніх в Бидгощі. Наука трилітня. Приймають учнів по скінченні 7 кляс нар. школи у віці 16—18. Удержання і наука безплатно. Батьки зобовязуються віслати своїх дітей по скінченні цієї школи до війська як добровольців-летунів.

ШКОЛИ, ДО ЯКИХ ПРИЙМАЮТЬ УЧНІВ ПО СКІНЧЕННІ 6 КЛЯС ГІМН.

1) Інститут Торговельно-Господарських Наук у Вильні. Наука 3-літня. Відділи: 1) загально-торговельний, 2) рільничо-торговельний і 3) самоврядний. Школа коедукаційна.

2) Державна школа городництва в Познані, вул. Снядецьких 54/58. Наука 3-літня. Відділи: городничої продукції й артистичного городництва.

3) Державна морська школа у Гдині. Наука 4-літня. Відділи: навіґаційний і механічний. (Зі школи виходять офіцири корабельні й офіцири корабельні механіки).

4) 3-літній коедукаційний Торговельний Ліцей у Гдині. Відділ морської торговлі.

5) Коедукаційний Інститут адміністраційного господарства в Кракові, вул. Капуцинська 2. Наука 2-літня. Відділи: адміністрація державна і комунальна, залізниця, почта і торговельний відділ.

ЖІНОЧІ ШКОЛИ, ЯКІ ПРИЙМАЮТЬ УЧЕНИЦЬ ПО СКІНЧЕННІ 6 КЛЯС ГІМН.

1) Державна Готелярсько-Промислова Школа в Закопанім. Школа веде два відділи: 2-літній відділ для управительок пансіонів, готелів і т. п. та однорічний курс домашнього господарства для дівчат. (На однорічний курс приймають учениць по скінченні 7 кляс нар. школи).

2) Суспільна промислово-господарська жіноча школа в Лодзі. В цій 2-літній школі виховують учениць на управительок пансіонів, шпиталів, бурс, інтернатів та інших суспільних установ.

3) Школа Суспільних Робітниць у Варшаві, вул. Ясна 17. Наука 2-літня. Школа поділена на два відділи: 1) бібліотечно-книгарняний і 2) секретарський, на якому учениці студіюють не тільки стенографію, писання на машині, але й цілу техніку канцелярійного діловодства і книговодства.

4) Університетська Школа Доглядниць і Гіґієністок у Кракові, вул. Коперника 23. Наука тревае 2 і пів року.

ЖІНОЧІ ШКОЛИ НИЖЧОГО І СЕРЕДНЬОГО ТИПУ.

1) Державна Жіноча Промислова Школа в Лодзі, вул. Нарутовича 67. Наука 3-літня. До школи приймають учениць по скінченні 7 кляс нар. на відділи: а) **артистичне ткацтво,** б) білизнярство, в) гафтярство і коронкарство, г) переплетництво книжок зі шкіряною галянтерією і г) ювилерством.

2) Однорічний курс галянтерійних виробів при Жіночій Фаховій Школі у Львові, вул. Зелена 8.

3) Державна школа положництва у Львові, вул. Піярів 4. Наука 2-літня. Приймають дівчат і замужних жінок у віці між 18—35 роком життя, що скінчили найменше народню школу. Школа вивчує фахових акушерок.

Хто хоче дістати докладніші інформації про школи й умовини приняття, може звернутися до Порадні для вибору звання при Р. Ш. у Львові, вул. Словацького 14. На письменні відповіди треба долучити марку за 50 сот.

Українська Порадня для вибору звання при Р. Ш. у Львові.

Японія хоче геґемонії в Азії.

ПЕКІН, 13. 6. ПАТ. На завтра заповіли над Пекіном японську летунську демонстрацію, в якій візьме участь від 12—17 літаків. Рух японських військ тревае далі.

В Шанґгаю приготовані є на те, що Японія створить з провінції Квантунґ нову буфорну державу.

ПЕКІН, 13. 6. ПАТ. Один член китайської воєнної ради заявив предсідникові Райтера, що японці не домагалися від китайської влади, щоб не звертілася із зазивом до Злучених Держав ні до европейських держав, але можливо, що з такими домаганням звернулися до нанкінського уряду. Число японських військ у Півн. Китаю постійно збільшується. Японський ґарнізон у Тієнтсіні збільшили на нових 700 вояків. Сподіються, що в пятницю приїдуть нові японські відділи до Чін-Ванґ-Тао, а до Ганґку в суботу. В тім часі число японських відділів зросте у провінції Чілі до 4 тисяч. Від понеділка через Шан-Гай-Кван перейшло 12 панцирних поїздів з японськими військами. Японці приготовляються до демонстрації, подібної до тої, що була в 1933 р. Китайців повідомили, що нині або завтра ескадра 17 японських літаків перелетить з Пекіну до Джеголю, щоби справдити рух військ, що евакують Пекін.

Нині від самого ранку китайці поспішно покидають Пекін. Всі поїзди, що відходять з Пекіну, переповнені.

ЛЬОНДОН, 13. 6. ПАТ. Райтер повідомляє з Шанґаю: Останні події в Північнім Китаю не заскочили більшости чужинців, бо перші вістки про полагодження спору були занадто добрі, аби були правдиві. Цілий Китай дожидає з великим напруженням розвою подій і не буде несподіванкою, коли дійде до зудару. Дехто думає, що квантунґська армія хоче присилувати Китай прийняти японський режім у Півн. Китаю, щоби в той спосіб промостити шлях для міжнародного признання упривілеєної позиції Японії на азійськім континенті.

Стрілянина на совітсько-манджурськім кордоні.

ХАРБІН, 13. 6. Японська військова влада вислала совітському урядові протест у справі інциденту на південно-західній границі, де совітська військова стежа ввійшла на територію Манджу-Ко та острілювала японську стежу, яка відповідаючи вогнем, убила одного жовніра совітської стежі, другого взяла в полон.

Присилайте передплату!

Становище Українського Клюбу до проєктів виборчої ординації.

Із соймової конституційної комісії.

Соймова конституційна комісія скінчила в четвер ген. дебату над проектами виборчої ординації.

Як останній промовляв представник Укр. Кл. пос. **Хруцький**. Бесідник зазначив, що ББ, як автор виборчого проекту — заповідає боротьбу партійництву та поширить її теж на український нарід. Це політична помилка. В Польщі українці повинні мати спеціяльні права, а саме на основі міжнародніх умов і обовязуючих меншинних трактатів. Для українців не булоб страшне, як не булоб політичних партій, колиб українці могли свобідно вибирати своїх представників до парляменту. Та в світлі проекту виборчої ординації до сойму й сенату українці могтимуть дістатися за згодою й голосами поляків. Положення буде таке, що український кандидат не найде при виборах до сойму у виб. колегії 1/4 частини голосів, потрібних для переведення української кандидатури. Двомандатні округи мають служити до того, щоб ніхто не був покривджений на теренах із мішаним населенням. Одначе в практиці воно буде так, що не українці, а поляки матимуть вплив на вибір українського посла.

Вся техніка голосування промовляє за цим, що українських кандидатів покривдять, бо при відомому анальфабетизмі на сх. землях багато голосів усе впаде за кандидатами, що будуть на двох перших місцях лісти, а це будуть усе кандидати власні, м. н. завсіди буде поляк.

Концепцією проекту є, щоб на мішаних теренах запевнити вибір поляків. Доходить до того, що на Поліссі не буде взагалі українського представництва, а на Волині українці матимуть рівну скількість мандатів із поляками, зате на Холмщині та Лемківщині українці не матимуть ніякого представництва. Виборча ординація, що її хоче створити ББ, це фантастична фікція. На основі проектів ББ нема для українців спромоги свобідно вибрати своє представництво. Українці будуть голосувати за проектом ППС, одначе будуть рахуватися з тим, що за основу дальших нарад приймуть проект ББ, а тоді українці зголосять до нього низку поправок.

Опісля промовляли: пос. Недзялковський (ППС), як референт соціялістичного проекту та пос. Подоський (ББ), як референт проекту клюбу ББ.

Подрібна дискусія, яка пічнеться ще мабуть в четвер, потреває до половини найближчого тижня.

НОВИНКИ

— **З „Молодої Громади“**. В суботу перед Зеленими Святами відбудеться як що року **Святочне Поминальне Богослуження** в катедрі св. Юра в год. 10.30, панахида в год. 12. В неділю і понеділок збірка членів „Молодої Громади“ на подвірю катедри св. Юра в год. 14.30.

— **З Українського Лікарського Товариства.** В пятницю 14. червня в год. 13-ій відбудеться у домівці Товариства при вул. Підвалля 7, І. відчит д-ра Лукіяновича: Екзогенні і ендогенні чинники у злочинности психічно хорих.

— **В Укр. Наук. Інституті в Берліні** відбудеться 14. п. м. виклад проф. інж. Соковича з Праги на тему: Майбутня комунікаційна політика на Україні.

— **Панахида по С. Петлюрі в Берліні**. Заходами Українського Національного Обеднання відбулася в православній церкві в Берліні 26. м. м. після Служби Божої врочиста панахида, яку відправив єпископ Тихон в асисті духовенства. На панахиду прибули у великому числі українці, що проживають у Берліні, представники поневолених народів і значна скількість німців.

— **Воєвідства матимуть власні герби**. М-ство внутрішніх справ, у звязку з виданим розпорядком про відзнаки для новопокликаних громадських установ у сх. галицьких воєвідствах, заповіло, що на будуче всі воєвідства в Польщі одержать власні герби. Герби ці устійнять після переведення оконечного адміністраційного поділу Польщі.

— **Міжнародні Східні Торги** у Львові відбудуться в днях від 31. серпня до 15. вересня ц. р. Зачувати, що цьогорічні торги, з черги пятнадцяті, заповідаються в більших розмірах, ніж досі бувало, бо вже тепер багато европейських держав зголосило свою участь офіціяльно.

— **Обнижку цвинтарної тарифи** у Львові вирішила фінансово-господарська комісія міської ради. Висоту оплати т. зв. вічної за вдержання гробу в незайманому стані за весь час істнування цвинтаря за один кв. метер залежно від району встановлено в границях від 50 до 150 зол.

— **Магазинір не є умовим службовцем.** Найвищий суд рішив, що нагляд над магазином не надає особі, яка виконує цю службу, характеру умового працівника, хочби та особа не працювала фізично при вношенні і видаванні річей, тільки робить це приділений їй до помочі фізичний робітник.

— **Відчит про городових шкідників.** Польське Городниче Т-во уладжує 16. червня в неділю в год. 18. в салі Промислового Музею при вул. Гетьманській 20 у Львові безплатний відчит, який виголосить проф. Іван Сметанський п. з. „Про найважніших городових шкідників із звіринного світа та їх поборювання“. Відчит пояснюваний буде практичними показами, світляними образами, а після відчиту роздаватимуть ростини та цвіти за зворотом коштів доставки.

— **Ще у справі аптики п. Мангайма.** У звязку з новинкою п. н. „Про українську клієнтелю не дбає“, поміщеною на основі інформацій з Тернополя в ч. 143 „Діла“, інтересований м-р Леон Мангайм, власник аптики на розі вулиць Міцкевича і Третього Мая в Тернополі (передтим Красуського) просить нас зазначити, що ця аптика має три написи: польський, український і французький, тому ніхто не інтерпелював його, чому нема на аптиці українського напису і тому він не міг перед ніким сказати слів, які свідчили би про його легковаження української клієнтелі. П. Мангайм рішучо заявляє, що все ставився досі прихильно до клієнтелі, яка говорить в його

ГЕРМАН ШТЕР. 16

ҐОНТАР.

Але в церкві не найшов того, чого шукав.

Священик говорив проповідь за Матеєм, 16, 24.

„Хто хоче бути зі мною, хай відречеться себе самого, хай візьме свій хрест і піде за мною“.

Розсіяно слухав старий ґонтар тих слів про терпеливість та покору, про вибачливість і лагідність. Вони наказували йому вернутися знову в його нестерпну неволю. Господь Бог, замість його поблагословити в намірі, відвернувся від нього.

„Він не буде спокушувати вас понад ваші сили“, — закликав проповідник.

„Однак він не вислухав мене ніколи, а я вже довше терпіти не можу“, відповів собі ґонтар.

Священик своїм співучо-плаксивим голосом не переставав накликати далі до покори. Одноманітно виринали з лінивого русла його безсилих думок слова проповіди, мов баньки на воді, що гнило тріскають. Громада дрімала. В проміннях світла, що мов величезне вільце падало скісно крізь вікно до церкви, грався безжурно порох; безглузні людські слова у вічно живім світлі.

Старий ставав щораз неспокійніший.

Кашляв, утирав ніс, щоб себе хоч дещо вспокоїти. Тихо плили з проповідниці лагідні слова — — — і все: „Хто хоче йти за мною..“

Ґонтар шукав чогось по всіх кишенях. Ледви міг видержати.

Йому здавалося, що він висміяний на очах цілої громади і стоїть, як відкритий грішник. Ах! А „вони“ були може тут також; солодкі слова з проповідниці усвячували їхню ненависть та заохочували їхнє брудне скупарство... враз почав він зовсім тілесно відчувати всі ті безчисленні малі їдкі рани своєї душі, що їх вони йому завдали.

О, а ті слова, що голосно кружляють кругом нього, розятрюють його біль лише ще більше так, що він довше не годен вже всидіти.

Вкінці: Амінь!

Священик зійшов з проповідниці. Люди стрепенулися й отворили очі. Хвилину дивилися кругом себе, не розуміючи нічого, опісля нахилялися над лавкою і хрестилися: „В імя Отця і Сина і Святого Духа. Амінь“.

Також і ґонтар зробив тремтячою рукою хрест на грудях, спльовуючи при цьому злісно і подумав: „З книжки говорить; але розуміти щось з життя — нічого не розуміє. Бо якжеж інакше міг би так говорити?“ — З полекшою сів знову в лавку й радів, що його рішення було непохитне, не зважаючи на проповідь. Опісля впав у подяці на коліна; вкінці вийшов останній з церкви.

На дворі не було вже нікого. Лиш воробці підскакували ліниво на піску, збираючи окрушинки хліба. Розпалене сонце стояло високо на небі, сильно припікаючи. Довкола гір колихалася мряка. Далекі предмети виглядали дивно видовжені; здавалося, що дерева стоять на пальцях, хати мають неприродно високі комини. А міжтим начеб нетерпеливою рукою біжноманітно поковчені поля.

Геть далеко видніла гора Ешберг, мов згорблена спина носія тягарів, а на ній хатка біля хатки, подібні до нерівних купок каміння: одна, дві три... аж вісім. За останньою в бік ліворуч скала під чорним обрієм гори; це там!

— — А над тим усім, за блідою смугою, півколесом ліс.

„Цікаво, чи побачу вікна? — Або щось біле? — Вона мусіла вже давно зачати робити порядки в моїй кімнаті, оскільки схотіла мене послухати“.

Ґонтар дивився на ясний клаптик там у віддалі так довго, що аж очі зачали його боліти, але не побачив нічого і в його душі закипіло знову: хоробливе бажання, нездійснені надії, ненависть і дике обурення... а в розятрені проповідю рани вливалася їдка отруя капля за каплею.

Тимчасом дорогою, що була рівночасно гостинцем, проходили люди сюди й туди; їхали, поскрипуючи фіри; помчалась повозка.

З протилежного дому долітала крізь широко відчинене вікно весела гра на фортепяні; ревіли корови; брехали пси.

Усе це перепливало біля нього, мов невиразний шум. Його увага, звернена була лиш на те, що в нім діється. Тільки час до часу добувалася його душа з великим напруженням крізь змисли назовні, щоби знову впасти в свій глухий смуток; тоді далі корчилася з болю або пінилася з люти; аж ставала, мов закамяніла в яснім пізнанні... але лиш на те, щоб наново перейти цілу низку попередніх потрясень.

(Далі буде)

...ції по українськи і тому він не міг ужити перед ніким приписуваних йому слів, які ображували би в першу чергу його самого як інтелігентну людину, а по друге були би нельогічними і нехударими зі становища чисто купецького. Будучи аптикарем у Гвіздці, як пише п. Мангайм, він завжди жив у найкращій гармонії з українським громадянством і нераз підпомагав бідніших селян даровими ліками. — Не маємо причини не вірити запевненням п. Мангайма і подаючи їх до прилюдного відома, хочемо направити кривду, зроблену йому непоінформованим нашим дописувачем.

— **Політичний процес.** Перед судом присяжних у Станиславові розпочався процес за вбивство солтиса громади Угринів Старий пов. Калуш, Ількова. Дня 23. березня ц. р. вечором, коли Ільків клався спати, впав крізь вікно крісовий стріл і положив його трупом. Під закидом цього вбивства арештовано Гриня Перегиняка, який признався до вини, мовлячи, що пімстився на солтисі за зроблену йому кривду. Прокуратура звязала його вчинок з акцією ОУН, що винесла на Ількова смертний присуд за його привселюдні виступи проти цієї тайної організації. Тому процес набирає політичної закраски.

— **Судові дефравданти.** Перед карним трибуналом у Львові розпочалася розправа проти урядовців городського суду в Щирці, б. судового секретаря Йосафата Колодія, адюнкта Михайла Вовка і судової уряднички Марії Хараків за грошеві спроневірення. Четвертий обвинувачений в цій справі, начальник Ян Грубський, відібрав собі тому кілька тижнів життя в парку Йордана у Львові. Головним винуватцем зловживань був Колодій, який використовуючи родинні й грошеві клопоти свого шефа, так опанував його морально й матеріяльно, що він був справжнім начальником суду, а не Грубський. Почалось від того що Колодій позичив Грубському кілька тисяч зол. з здефравдованих грошей, а тоді вже робив у суді, що хотів. Йому на руку йшли залежні від нього Вовк і Хараківна, що була до того його шваґровою. Сума спроневірених грошей доходить до 30.000 зол. За спроневірені гроші вів розгульне життя і грав на кінських перегонах у Львові. До розправи, що потребує коло 10 днів, покликано 63 свідків.

— **Львівська хроніка.** Поліція арештувала Михайла Омеляна з Мшани, що вимантив від якоїсь [illegible] 1.200 зол. на віно. — Затроїлася [illegible] 13-літня Анна Коман з Богданівки, [illegible] на вулиці. — Трамвай наїхав на Казимирівській вулиці на авто Ігн. Гебгардта, управителя дібр із Богухвали, та заподіяв шкоди на 1.500 зол.

— **Грім ударив у церкву.** Над Сокальщиною перейшла в ночі на 10. ц. м. сильна буря з громами. В Жужелі вдарив грім у церкву і спричинив пожежу, що знищила цілий дах. Згоріла теж захристія.

— **Катастрофальна пожежа млина.** В селі Дорогуча, пов. Люблин згорів млин гр. СкомоVровського, видержавлений М. Веркманом. Підчас пожежі згинули два дозорці Мошко Зихман і М. Коренштайн. Млин згорів до тла. Поліція веде доходження.

— **Невдача конекрадів.** У Скоморохах пов. Сокаль на подвіря господаря Стефана Гнатюка вкралися два злодії і хотіли вкрасти коні. Господар збудив сусідів, які сполошили злодіїв і пустилися за ними в погоню. Сусід Очабрук вибіг за злодіями з рушницею і дав два влучні стріли. Один злодій згинув на місці, а другий, ранений в лице, втік. Убитим показався Олекса [illegible] із Здажар пов. Володимир. Його спільника теж арештовано. Є це Василь Соловій із Гре[illegible] пов. Жовква.

— **Дитина під поїздом.** Поїзд на шляху Запитів-Дубляни потрутив 2-літнього Федя Кіндрата, що був на шляху. Дитину, якій тріс череп, відставили до шпиталю.

— **Загадочний крівавий напад.** Гостинцем, що веде із залізничої стації Миколаїв-Дроговиже до Розвадова, ішов перед кількома днями управитель місцевої школи Стодор з кількалітньою донькою. В їхньому товаристві находився молодий чоловік Клименко. Нараз приступило до них трьох молодих людей і добувши револьвери почали до них стріляти. Стодор з донькою відскочив на бік, а тоді напасники дали кілька стрілів до Клименка, ранячи його в обидві ноги і груди. Думаючи, що він не жие, напасники втікли. Сталося це перед вечором на очах багатьох людей, що вертались зі стації. Справою занялася поліція, яка й вислідила незабаром одного з напасників, Федора Максимова з Верині, а потім арештувала другого, Михайла Горяка з [illegible]. За третім глядають.

— **Десять вказівок для радіослухачів.** Радіо[illegible], який повинен знати кожний радіослухач, можна назвати ці 10 вказівок: 1) радіо треба реєструвати перед набуттям і закладенням; 2) треба реєструвати право посідання радія, не дивлячись на те, чи воно використовується чи ні; 3) закладати радіовідбірник і відгалуження можна в обсязі одного помешкання в довільній кількості пунктів, однак слухавкові або голосникові відгалуження від основного апарату до кімнат субльокаторських підлягають реєстрації, не дивлячись на те, чи вони використовуються чи ні; 5) у випадку вимельдування радіостації треба цілковито усунути антену, уземлення і всю радіову інсталяцію; 6) у випадку перенесення відборчої радіостації до іншого помешкання, інсталяцію в попередньому помешканні треба усунути, а про перенесення завідомити властивий поштовий уряд; 7) в літньому часі на випадок виїзду поза місце постійного замешкання інсталяцію слід усунути (або помешкання замкнене й інсталяція забезпечена назовні помешкання). Інакше треба реєструвати інсталяцію постійну і тимчасову; 8) уповажнення на відборну радіостацію є важне тільки на особу, що замешкує під вказаною адресою; 9) за радіову інсталяцію в розумінні обовязуючих приписів вважається не тільки апарат, а й саму антену або уземнення; 10) за нарушення обовязуючих приписів і розпорядків винні наражуються на карні репресії, а посідання нелеґальної відбірної радіостації гальмує розвиток радіофонії.

— **Два смертні присуди в Ленінграді** виконано на 26-літнім Олександрі Лабудгіні і його 22-літній жінці Марії. Ця жінка робила знайомости з багатими мужчинами і заманювала їх до ліса, де чекав на них її чоловік. Він убивав заманені жінкою жертви і забирав від них гроші. Маму Лабудгіна засуджено на 10 літ вязниці, бо вона переховувала у себе зрабовані предмети.

— **Німеччина проти есперанта.** Німецький міністер виховання видав шкільній владі заборону користуватися есперантською мовою. Розпорядок стверджує, що в націонал-соціялістичній державі нема місця для штучно створених мов у роді есперанта. Хто вживає цієї мови, ослаблює вартість національних ідей. Шкільній владі не вільно пропаґувати есперанта ані давати школи до навчання цієї мови.

— **Місто на вулькані.** Індійський уряд рішив вибудувати нове місто у віддалі 8 км. від міста Кветта, знищеного останнім землетрусом у Белюджистані. Відчули там в останньому часі вже четвертий з черги землетрус. Знавці кажуть, що в тій околиці не повинні жити люди, бо вона є місцем, де сплять вулькани.

— **Корабель затонув.** Японський корабель „Якомару" затонув по дорозі із Сахаліну біля Кореї. Залога з 89 осіб згинула. Причиною катастрофи була буря.

— **Тікають з большевицького раю.** Тому, що в Совітах почали забирати молдаванців та інших людей до примусових пільних робіт, повстало між ними велике занепокоєння. Група молдаван, зложена з 20 осіб, чоловіків, жінок і дітей, перейшла щасливо Дністер до Румунії й зголосилася у румунської влади.

— **Ріжні вісти.** В Москві завалився тунель в нововибудованій підземній залізниці, наслідком чого припинено рух. — В Будапешті застрілився 75-літній емер. ґенерал Мартин Парупка, з причини матеріяльних клопотів. — Голяндська поліція переловила шайку пачкарів, що перевозила крізь кордон наркотики в олівцях. — На Білому Морі затонув корабель „Чернишевський", причому згинула залога з 53 осіб. — Біля Авгсбурга впав пасажирський літак, причому згинув пілот і кількох пасажирів. — В Румунії й Чехословаччині лютували великі градові бурі. Зерна граду доходили до 400 грамів ваги. — В пустині північного Судану знайшли тіла чотирьох французьких кольоніяльних урядовців, які хотіли, тому, що зіпсувався їх самохід, дістатись пішки до горішнього Нілю і згинули від спраги.

—o—

Із судової салі.

Апеляційна розправа у Львові за провину з арт. 26, 165. і 170 к. к.

В дні 4. червня відбулася перед Апеляційним Судом у Львові карна розправа проти **Павла Химича** з Дрогомишля внаслідок апеляції обвинуваченого від вироку окружного суду в Перемишлі, яким признано його винним провини з арт. 26. і 165. к. к., як також провини з арт. 170. к. к., поповнених тим, що намовляв треті особи до творення тайної організації та заповідав, що в майбутності вищі організаційні одиниці надішлють поручення та вказівки в цілі викликання повстання і відірвання українських земель від польської держави. За подані вище провини окружний суд у Перемишлі засудив обв. Павла Химича на загальну кару 1 року вязниці.

Апеляційний суд у Львові при згаданій розправі взяв під увагу апеляцію обвинуваченого і **знизив йому кару вязниці до 7 місяців,** при зачисленні слідчої вязниці, в якій перебув обвинувачений. Таким чином обвинувачений має ще відсидіти 20 днів вязниці.

Апеляцію іменем обвинуваченого обосновував при апеляційній розправі адвокат д-р Ол. Марітчак.

З концертової салі.

Ювилейний концерт в 30-ліття педагогічної праці проф. С. Козловської.

Дванацять співачок і співаків, між ними вже деякі з відомими іменами признаних артистів — зїхалися з ріжних сторін краю і заграниці, щоби своєю співучастю в ювилейному концерті вшанувати працю своєї колишньої вчительки Софії Козловської, професорки консерваторії П. Т. М. Думку такої саме форми цього ювилею треба вважати незвичайно щасливою, бо ученики, які не тільки вивчають своє мистецтво, але ще й здобувають завдяки ньому славу і признання, це найкраще свідоцтво для їх вчителя.

Численно зібрана публика дуже тепло поставилась до всіх учасників, а після першої частини концерту зробила ювилятці овацію. Годі зупинятися на виступах поодиноких виконавців; відмітимо тільки окремі успіхи відомих співачок Шимановської та Ліповської, прегарний меццосоправовий голос Канерової та врешті участь у концерті двох українських співачок, п-і Дарії Бандрівської, яка дуже музикально і стилево відспівала важку арію Бетговена „Ах! перфідо", та п-і Іванни Шмериковської-Приймової, яка піснями Шумана, Фрімана і головно — Барвінського („Ой, поля, ви, поля") загально дуже сподобалася. Зразковим акомпаніятором цілого вечора був д-р Штайнберґер.

—o—

СПОРТ.

УЖГОРОДСЬКА „РУСЬ" НЕ ЗДОБУЛА МИСТЕЦТВА СЛОВАЧЧИНИ.

Вчора ми повідомляли про недільну програну „Руси" у відплатних змаганнях з „Братиславою" з таким самим вислідом (3:1), з яким „Русь" у себе дома виграла. Через те прийшло до третьої, рішальної стрічі між обома дружинами в Братиславі зараз у понеділок 10. ц. м. По тяжкій боротьбі виграла „Братислава" 2:0 (2:0) і здобула тимсамим мистецтво Словаччини, яке мала „Русь" від 1933-го року.

ПОДІЛЛЯ — КРЕСИ 3:1.

„Діло" ч. 153 принесло вислід цих змагань фальшивий, бо такий допис дістало з Тернополя. Тепер дістали ми справлення помилки і тішимося, що можемо подати до відома загалу, що ті тяжкі змагання Поділля виграло з вислідом 3:1, при чому Креси стрілили свої одинокі ворота з карного.

—o—

Нові книжки й журнали.

УСМІШКИ. Вибір сучасної української гуморескн. Упорядкував Є. Ю. Пеленський. Львів 1935. „Українська Бібліотека", ч. 29. ст. 128.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 14. VI. год. 7·30 веч. „Студентка“.

Субота, 15. VI. год. 7·30 веч. „Студентка“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 14. VI. З причини відпусток нечинний.

Субота, 15. VI. З причини відпусток нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Трійка“, „Доглядачка в неволі“.

АПОЛЬО: „Віктор чи Вікторія?“

АТЛЯНТИК: „Зузу“ (Джозефина Бейкер).

ВАНДА: „Пісня пісень“, та „Зле кохана!“

ҐРАЖИНА: „Капітан Коркоран“ (Вл. Бурія).

КАСІНО: „Тарзан неустрашимий“.

КОЛІСЕЙ: „Чібі“, ревія „Серце і вальчик“.

КОПЕРНИК: „Поворот Франкенштайна (Борис Карлов).

МАРУСЕНЬКА: „Поворот Франкенштайна“ (Борис Карлов).

МІРАЖ: „Передмістя“ з Волесом Бірі і шампанська комедія „Розвід на швидку руку“.

МУЗА: „І щож далі сіра людино?“

ПАКС: „Голгофта“.

ПАЛЯС: „Пані та шофер“ (віденська комедія).

ПАН: „Любовна мрія“ („Leise flehen meine Lieder“).

РАЙ: „Юліка“ оперетка з Ґуст. Фредіхом і Джітою Альпар.

СВІТ: „Їх ексцеленція цілує“, „Гопля“ (Кл. Бов).

СОНЦЕ: „Пильнуй свого чоловіка“, ревія: „Ой, жіночки!“

СТИЛЕВЕ: „Чотирьох джентельменів“ і ревія Волінського.

УТІХА: „Жовтий детектив“ і ревія.

ХИМЕРА: „Я довіряла тобі“.

Закордонне радіо.

Пятниця, 14. червня 1935.

Відень (509,8) 12·10, 13·10 Попул. музика, 17·30 Віольончеля, 19·30 Симф. концерт, 20·05 Музика, спів, 22·30 Орх. концерт. **Братислава** (298,8) 20·10 Спів, **Прага** (470,2) 16·30 Концерт, 19·55 Діточі пісні, **Париж** (1648) 17·00 Концерт. **Берлін** (356,7) 12·00 Вес. концерт, 22·30 Літ. авд., форт. твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Вес. попол., 20·00 „Месія“ ор. Гендля, **Кельн** (455,9) 14·15 Легка муз., 16·00 Шуманові пісні, 17·00 Новіша орх. музика, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Пісні Шуберта й Моцарта, **Мінхен** (405,4) 13·15 Розр. концерт, 15·40 Пісні, **Будапешт** (550,5) 12·05 Музика, спів, 18·30 Гітара, 19·30 „Мадам Батерфлай“, оп. Пучінія, **Міляно** (221,2) 11·30. 17·05 Легка музика, 22·00 Камер. концерт, **Рим** (420,8) 13·20 Легка музика, 17·05 Концерт, 21·30 „Ля Реджіна Собе“ муз. фантазія Сієри.

Субота, 15. червня 1935.

Відень (506,8) Авдиція в честь Дольфуса, 12·00, 13·10 Музика, 15·45 Хор, 16·45 Спів (Віля сопр.), 19·10 Що будемо танцювати в літі (муз., сп.), 20·00 „Віденський комедіянт“ ком. Фрідемана, **Брно** (325,4) 21·45 Слов. нар. пісні, **Мор. Острава** (269,5) 18·40 Танк. музика, спів, **Прага** (470,2) 16·10 „Казка про пісню“ діточа опера Пухольта, 18·20 Хор, 19·30 „Гарня Саскія“ оп. Недбали, **Париж** (1648) 12·15 Концерт, 20·00 Гавайська орх. Рози Корназ. 20·45 „Коршма під Гусячою Ніжкою“ на осн. Анат. Франса, муз. Левада, **Білгород** (437,3) 12·20, 17·00 Пісоньки, 20·00 „Орлов“ оп. Ґраніхштедтена, **Берлін** (356,7) 14·15 Легка музика, 18·15 Пісні й лірика Півночі, 20·10 Симф. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 18·45 Два фортепіяни, 19·00 Військ. марші, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Вес. пополудне, **Мінхен** (405,4) 15·15 Вок. концерт, 18·40 Пісні, 19·05 Вес. камер. музика, **Будапешт** (550,5) 17·00 Форт., 19·20 Сп. ресіталь О. Шведа, 22·45 Концерт оп. орх., **Міляно** (221,1) 11·30 Легка музика, 13·10 Тріо, 20·50 „Цирано де Бержерак“ гер. поема Ростанда, **Рим** (420,8) 17·10 Солісти, 20·50 „Тангайзер“ оп. Вагнера.

ПРОСПЕР МЕРІМЕ

БЛАКИТНА КІМНАТА

ТА ІНШІ ОПОВІДАННЯ

Переклад із французької мови Василь Софронів. — Ціна 0.95 зол., з почт. пересилкою 1.20 зол.

Львівське радіо.

Пятниця, 14. червня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практ. вказівки, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метерольоґ. вістки, 12·05 Полудн. денник, 12·15 Концерт, 13·30 З ринку праці, 15·15 Біржа, 15·25 Експорт, 15·30 Шуберт: Квартет а-моль із гр. пл., 16·00 Ідемо на літні кольонії, 16·15 Авд. для хорих, концерт, 16·50 „Котик“ Ванд. Грубінського, 17·00 Концерт: пять століть камер. музики, 17·30 Суч. фр. симфонія, 18·00 Краса й погань польського містечка, 18·15 Авд., спів, 18·30 Листи та програми, 18·40 Хто будує школи, 18·45 Хвилинка Пікавера з гр. пл., 19·15 Реклям. концерт, 19·30 Форт. ресіталь, 19·50 „Король Дух“ фрагм. із поеми Словацького в вик. Ст. Ярача, 20·00 „Тандита“ фейл., 20·10 Мала орх., 20·45 Веч. денник, 20·55 Образки з життя давньої та суч. Польщі, 21·00 Симф. концерт, 22·00 22·15 Спорт. вістки, 22·10 Мала орхестра.

Субота, 15. червня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Комунікати, 12·05 Полудн. денник, 12·15 Музика з гр. пл., 13·00 Хвилина для жінок, 13·05 Орх. мандолінистів, 13·30 Найгарніша гр. пл., 14·30 Нов. з гр. пл., 15·15 Біржа, 15·25 Польська морська торговля, 15·30 Для дітей: „Молодший моряк“ Марчинського, 16·00 Техн. скринька, 16·15 Мала орх., 16·50 „Страхіття моря“ Йос. Конрада, 17·00 Концерт орх., 17·45 Прелюдія Дебіссі (форт.), 18·00 Спорт. порадник, 18·10 Дві поезії Л. Стаффа, 18·15 Хор. пісні, 18·30 Огляд періодиків, 18·40 Сільва рерум, мист. життя, 18·45 Органи з гр. пл., 19·15 Рекл. концерт, 19·30 Пісні (Шлємінська) в супр. форт., 19·50 Акт. гутірка, 20·00 Вчімся дискутувати, 20·10 Концерт катедр. хору з Познаня, 20·45 Веч. денник, 20·55 Образці з давньої та суч. Польщі, 21·00 Авд. для закорд. поляків, 21·30 Ліс у музиці — концерт орх., 22·05, 22·05 Спорт. вістки, 22·10 Муз.-словна авд., 22·30 Мала орхестра.

БІРЖА.

Від 15. червня ц. р. в вакаційний час засідання комісії для устійнення курсів грошевої та збіжевої біржі будуть відбуватися **в понеділки, середи, пятниці**, тому офіціяльні біржеві комунікати будуть появлятися лише в повищі дні.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·27—5·29 зол.

Нім. марка 1·75—1·85, фр. франки 34·90—35·00, шв. франки 172·50—173·50, фунти стерлінґи 26·00—26·20, австр. шілінґи 98·00 — 101, чеські корони 22·00—22·25, рум. леви 30·00—32·00, ліри 42·00—44·00.

Золото: Доляри 9·18—9·20, Франки фр. 34·80—35·60, Дукати 83·00—84·00, Корони 37·00—37·50, Рублі 4·75 — 4·85. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Преміївки.

Долярівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що ціни на масло й молоко не ставить з приводу вичікуючої тенденції; в дні 13. червня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 л. сметани	0·60 зол.
1 к. яєць	2·45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко, сметану і яйця сильна.

Маслосоюз устійнив дефінітивні ціни: від 1.—10. VI. за 1 кг. дес. масла 1·90, експорт. масла 1·95 зол.

Маслосоюз повідомляє, що від 13. VI. ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомисарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 45 дкг.	за 1 кг.	1·20 зол.
Мол. однор. кури 1. кл.	„	0·90 „
Старі кури	„	0·80 „
Пантарки	„	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Подобалося Всевишньому забрати нам ненадійно з цього світа нашу найдорожчу, дочку і сестру Марійку. У невимовному нашому болю зазнали ми богато помочи і потіхи від наших знайомих і приятелів. Сердечну подяку складаємо на цім місці Всім тим, що поспішили нам з заявами щирого співчуття, а в першу чергу: Преосвященому Кир Никиті, Високопреподобним Отцям Крилошанам о. Мітратові Олексієві Базюкові, о. Прелатові Леонтієві Куницькому, о. Совітникові Іванові Мащакові, Вп. Пані Зеновії Дяковій, Вп. Панові Модестові Каратницькому, Вп. Панам Директорам Земельного Банку, Вп. Панові Лесьові Кульчицькому, Вп. Паньству Каштанюкам, Вп. Панові Дмитрові Хомякові і Вп. Паньству Лобам. Щире Спаси-Біг теж усім Впр. Отцям за проводи тлінних останків покійної Марійки на місце вічного спочинку, а саме: Стефанові Рудеві, Евгенові Дуткевичові, Миколі Яросевичові, Антонові Каштанюкові, Д-р Осипові Кладочному, Осипові Годунькові і Осипові Куницькому, а з окрема о. Годунькові за гарні прощальні слова над гробом покійної.

Немала подяки належиться від нас і нашим парохіянам Панам Михайлові Стецикові і Василеві Войціщинові, які занялися спровадженням тлінних останків Покійної з місця трагічної смерти.

Вкінці дякуємо Миколі Кагановi, дякові і хорові за гарний похоронний спів, хлопцям і дівчатам за несення тлінних останків і вінців, всім Парохіянам за потіху в горю, поміч і участь у похоронах і всім Вп. Гостям за звеличання своєю присутністю похорону.

Анна і о. Тимотей Ковалюки, родичі, Володимира, сестра, Богдан, брат.

ОПОВІСТКИ.

Вступні іспити в прив. дівочій ґімназії Рідної Школи в Станиславові при вул. Перацького 82 до I., II. і III. кляси нового устрою та VI. VII. і VIII. кл. гуманістичного типу відбудуться 18. і 19. червня ц. р. До подання у справі принятття долучити: метрику, останнє шк. свідоцтво і посвідку щіплення віспи. 1729 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пані, Панове Першорядне укр. фризієрське заведення Кузика, Ґродзіцких 4. біля апт. Терлецького. **Для Пань тревала ондуляція пар.** 1611 10—10

фортепіяни короткі, продає, одинока нагода, значна знижка цін. Ганак, Пілсудського 21. I. пов. 4/28 4—5

Пропуклинові бандажі гумові черевні, ниркові, проти усуванню матиці під ґарантією виконує відоме **Укр. Ортопедичне Заведення Івана УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1629 7—30

Ділок над Прутом. Пляжа, ліс. Удержання 3·50—4·00. Гуменюкова, Микуличин. 1683 4—6

Новітня робітня обуви Івана Івасівки при вул. Личаківській 18, виконує найновіші зразки мужеської, люксусової обуви, Спеціяльність ортопедична обува. 1580 27—30

філія „Просвіти“ в Сколім прийме негайно урядовця-орґанізатора, енерґійного, красномовного, з практикою в просвітянській праці, вправного дириґента хору і режисера драм. ґуртка. Платня за умовою. Зголошення слати до кінця червня ц. р. на адресу: Головний Виділ Т-ва „Просвіта“, — Львів, Ринок ч. 10. 1724 2—3

Шукаю гарної кімнати з умебльованням в здоровій частині Львова з цілим утриманням. Прошу подати ціну. — Зголошення адміністрації „Діла“ для судді. 1726 1—3

Камяницю передвоєнну, вільне 3 кімнатне мешкання, вулиця Личаківська при трамваю та церкві св. Павла, чинш 5.000, за готівку 22.000 зол. продасть **„Трансакція“,** Коперника 7, Львів.

Великий неумебльований покій при вул. Потоцького 58 зараз до винайнення. Інформації у сторожа. 1733

Літнище Забродє двір над Сяном (о. р. Solina via Ustrzyki Dolne); ліс, купелі, лодка, риболовля, сітківка, радіо, електрика; добірний харч; ціна від 3 зол., родинам знижка. 1685

Робітня футер Карпяка. Лукасінського 4. коло Народного Дому. 1731 1-3

Кімната коло парку (евент. з уживанням кухні) до винайму на літо у Львові Адміністрація „Дешево“. 1732 1—2

Продам камяницю нову, люксусову, комфорт, річний дохід 9.100, вклад 65.000 Зголошення Адміністрація під „А“. 1737

Діти до Риманова. Хто хотів би дати під опіку дітей до Риманова на місяць липень — запевняю солідну опіку і совісно занятися дитиною. Зголошення приймаю до 25. червня, умовини подаю відворотно за залученням почтового значка. Олександра Кишакевичева, Перемишль вул. Пельчара 4.

ОГОЛОШЕННЯ.

Виказ жертв

на українських воєнних вдів і сиріт за міс. лютий — травня 1935.

Бережани: о. Е. Бачинський зб.: 41·70 І. Видойник, Посухів 3·27, Ф. Фанцар, Шибалин 1·79, Р. Лупиніс Потік 2·25 П. Мрочко Гиновичі 11·05, И. Халупа Ценів 11·49. В. Сухарський Потутори 3·50, А. Стець Козівка 20·10, о. П. Олійник Августівка 4·43, Я. Кобилюха Хоростець 7·10, о. П. Джулинський Мичищів 5·85, В. Петрович Ляшин 1·39, Л. Наконечний Урмань 14·86, С. Чорний Вел. Плотича 11·39, М. Боринський Рибники 3·15, С. Синишин Лісники 3·61, І. Буняк Саранчуки 11·80, Г. Федечко Двірці 0·50 Ф. Мандзій Вільховець 2·63, М. Гринишин Жуків 1·10, М. Костів Зол. Свобода 6·15, І. Бай Нараїв-місто 3, Ю. Комарянський Куряни 2·69, М. Завойовський Баранівка 1·50, П. Федорів Криве 6, І. Вовк Куропатники 2·25, І. Бабій Комарівка 3·43, В. Лещишин Вел. Плавуча 9·31, Ляшин 5·40, А. Хлопась Жовнівка 3·51, Т. Гайдук Бишки 1·20, М. Абрагановський Дібще 10·44, парох. уряд Козова 5, Вівсе 1·19, о. Г. Кубай Тростянець 2·50 і о. К. Сосенко Конюхи 8·50. (Д. 6.)

50-ті Надзвичайні Заг. Збори Членів „Народної Торговлі“

Краєвого Союзу Споживчого

Кооперативи з відповідальністю уділами у Львові

відбудуться 29. червня 1935 р. (субота) в годині 10-тій рано в салі Т-ва „Сокіл“ у Львові при вул. Руській ч. 20., з ось-яким порядком дня:

1) Відкриття Надзвичайних Загальних Зборів Членів (§ 93 ст.),
2) Зміна статуту Народної Торговлі, згідно з постановами § 157 уст. 1 стат.
3) Вибір уповажнених на 3-ліття 1935, 1936 і 1937 (§ 100, 101 і 102 стат.).
4) Закриття Надзвичайних загальних Зборів.

Згідно з постановою § 91 стат. Загальні Збори членів Народної Торговлі осягають правосильний компльот, коли в них возьме участь така скількість членів, яка репрезентує 5% суми уділів, або 10% числа членів Народної Торговлі.

Якщо до одної години після часу, на який Загальні Збори членів скликано — такий компльот не явиться, Загальні Збори членів є правосильні рішати всі справи, поставлені на порядку дня, без огляду на висоту заступленої на них суми уділів і без огляду на кількість присутних членів.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ
НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ, Краєвого Союзу Споживчого
Кооперативи з відповід. уділами у Львові

Д-р Кость Левицький, вр. президент. **Володимир Целевич, вр.** секретар.

Львів, дня 11. червня 1935. 1721 2-3

Тревалу ондуляцію на пів року

Найліпше можна зробити у фризієрськім сальоні „БРІСТОЛЬ“ Антона Піша у Львові, вул. Клементини Танської ч. 3. напроти каварні „Жоржа“, бо має новочасні апарати і низькі ціни. 1734

Доротеум

Львів, Браєрівська 3.

комісова меблева галя купує, — приймає в коміс — продає.

МЕБЛІ всілякого рода за готівку і на сплати.

За редакцію відповідає Олександер Костик Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10